MIROBULII TASSALINI ADUERBIORUM, MORALIUM.

SIUE

DE VIRTUTE & FORTUNA LIBELLUS

OPERA TILMANI à GAMEREN

Imaginibus ampliatus.

UARSAUIÆ,

Typis CAROLI FERDINANDI SCHREIBER S. R. M. Typog.

ANNO M DC LXXXVIII.

Typographus Lectori.

Virtutis & Fortunæ certamen, in Adverbijs moralibus istis, velut in quodam Stadiodromo, Tibi Lector benevole, præ oculis est quæ illarum palmam teneat, experiendo feras Sententiam. Proposuit illud publico bono Vir Sanguine Princeps, honoribus Magnus Senator, & Regni Poloni, uti nos vocamus, Paterfamilias. Qui si clarè labori suo Nomen proprium

appoſuiſſet, ad hanc, quam modò habet, novam ex ſua dignitate addidiſſet Lucem. Sed ænigmate placuit involvi, pravo ſæculo ænigmata, Virtutis ſcilicet compendia & diſpendia Fortunæ, locuturo. Tu tamen, Optime Lector, Authoris prodes in Lucem Nomen, ſi hæc Adverbia moralia moribus tuis inſerueris, ſine quibus malè compta & connexa Oratio vitæ Tuæ futura eſt.

Vale & fave.

ADVERBIVM I.

AD.

Originem conditionemq; humanam exprimit eiusq; fragilitatem; & docet quòd homo natus sit solùm ad BENE VIVENDUM.

Ad vos loquor
O mortales!
qui ad cognitionem conditionis Humanæ,
velut mutaturi, ad fontem NARCISSI,
imò
Speculatores propriæ vilitatis,
ad Speculum laboriosæ miseriæ animo accediitis.

En

Primus ad vitam accessus,
Sufficiens ad mortem gradus

Est.

Non Priùs
Ad Lucem, quàm ad Luctum.

ad intuitum, quàm ad planctum
oculos aperimus;
Infelicesq;
ad omne malum Nati,
Per lachrymarũ fluctus, ad miseriarũ mare
deuehimur.
Ad fortunæ Fallacis obsequium,
Adultior ætas nos ducit.
Ad cuius
Blandientis malitiã assuescimus tumidi,
mox ad
Ferocientis procellas desuescim⁹ timidi,
Miseri!
Quia ad omnem casum nati,
Miseriores!
Quia ad vitia Procliues,
Miserrimi!
Quia *continui ad mortem Peregrini.*
O quantus tamen nobis
miseriæ & vilitatis nostræ
amor inest!

Ad

Ad habendam Sanitatem, quanta cura!
Ad retinendam Formã, quantus labor!
Ad operiendũ Corpus, quãtus sumptus!
Ad pascendã Carnẽ, quantus appetitus!
Ad implendum ventrem, quanta sitis!
Ad divitias cõquirendas, quãta cupido!
Ad inania famæ, quanta ambitio!
Ad omnia pariter, quanta Vanitas!
Et tamen ea omnia,
Ad quæ nati sumus, cæca sunt.
Ad quæ discenda tendimus, tarda.
Ad quæ assequenda aspiramus, incerta.
Ad quæ colenda inclinamur, fallacia.
Ad quæ spem conuertimus, caduca.
Sola ea,
ad quæ fato descripti sumus,
Certa nobis, velocia, & immutabilia
supersunt.
Certa nobis est nascendi origo;
Certa miseria, certa fragilitas;
Certa infirmitas, certus dolor,
Certus finis, certa Corruptio.

 Si-

SED

Incerta vita. Incerta fortuna.
Incerta ſanitas. Incertæ opes.
Incerta fama. Incerta poſſeſſio.
Incerti amici. Incerta Poſteritas.
Incerta mortis hora.
Et quod ſupereſt
Incerta ſepultura.
Vno Verbo,
Ad exprimendū totius miſeriæ, vanitatis; & acerbitatis ſimulacrum ſatis eſt,
HOMINEM dixiſſe.
Quid ergo eſt HOMO?
ANIMAL
Miſerum, infœlix, inquietum,
Sterquiliniū naturæ, mancipiū peccati,
Inſtrumentū malitiæ, Scopul⁹ fortunæ,
Navis certa naufragij,
& mortis præda certiſsima.
Et vita quid eſt?
Alimentum humanæ miſeriæ,
Spongia calamitatis & vitiorum,
Flamma Concupiſcentiæ,

Fu-

Fumus, Aura, Ventus,
Pulvis, Vmbra & Nihil.
Ad quid
Igitur nati ſumus?
Certè
Non ad vitia, nec ad Epulas,
Nec ad Calices, nec ad Ludos,
Nec ad voluptates, nec ad gaudia,
Nec ad choreas, nec ad muſicam.
NEC
Ad ſplendidos ornatus,
NEC
Ad colligendas opes,
NEC
Ad ſatiandos poſteros,
NEC
Ad paſcendos ingratos,
NEC
Ad victorias inanes,
NEC
Ad temporaneam Famam,
NEC ad cætera
Caduca, & Tranſitoria.
Sed
Ad quid igitur?
AD BENE VIVENDVM.

ADVERBIVM II.

IN.

Ostendit in quo nobilitas hominis consistat, & in quo perfectum bonum sit, docet.

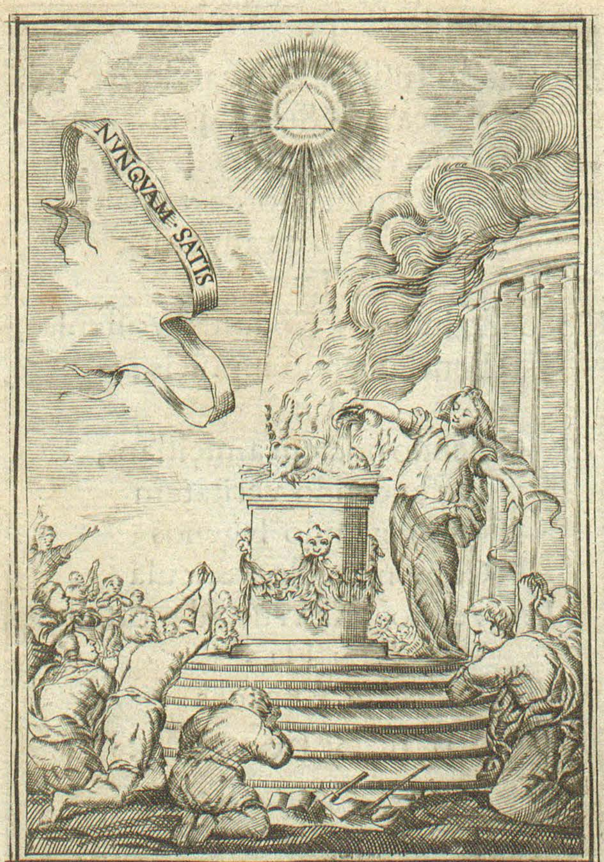
In humanis quicunq; versamur,
à cælestibus removemur.
In mortalibus quicunq; speramus,
ab æternis repellimur.
E T
Dum in voluptatibus, quæsitisq; delicijs
indignum & vile corpus
fovemus,
Animum, ah! quantò nobiliorem,
Nec ullis humanitatis illecebris [quod
absit] comparandum,
Contemnimus, & calcamus!
In animo nobilitas
inest,
Servitute corpori relicta
In animo Dominium
Æterna mens posuit

In mancipium corpus elegit,
In animo radius quidam divinitatis
clauditur:
In corpore
Tenebræ, & Cæcitas
Omni rationis luce privatâ cōmoratur,
In animo ergo dum versamur
Nobiles Domini, imò Divini
sumus;
in
Corporeis dum delectamur,
Servi, mancipia, cæci, & tenebrosi
Efficimur.
In animo
Infinitus Thesaurus est;
Pretiosa illa virtutum suppellex.
Proxima Deo Iustitia,
Infracta Fortitudo,
Laudabilis Temperantia,
Moderatrix Prudentia,
& alia innumerabilis
nulloq;

nulloq; pretio æquanda, Cælestium
gemmarum
Congeries.
In Corpore verò
Quàm horrenda vitiorum venena,
Nulli contactui secura:
Aculeata malitia,
Infirma Fragilitas,
Imoderata Concupiscentia,
Cæca præcepsq; Stultitia.
Et cætera immensa illa, virulentaq;,
In excidium virtutis coniurata,
Caterva.
Elige quæ cupis:
Nec Tibi Lydius Lapis esto.
ET
Si benè vivere eligis,
Corpus evita;
ac
In animo totus dege.
Sic illo tam fœdo solutus Ergastulo
Imò

Imò compedibus catenaq; tui,
à virtutis via, te arcente
liber eris.
In animo enim vera Libertas est;
In animo vera felicitas manet;
In animo Perfectum bonum consistit;
Si itaq;
Animi perfectus cultor es:
Omnia habes.
In animo Rex es, In animo Invictus,
In animo Dives,
In animo virtutum Sodalis,
In animo vitiorum Triumphator,
In animo gloriosus,
In animo Immortalis,
In animo deniq;
Proximus Deo.
Quid ergo tibi deest,
quod
In animo virtutibus Exculto
Non reperias?
Animus

autem Colitur
In
Exercendo Iustitiã, Servando Pietatẽ,
Calcando Superbiam,
Conservando Modestiam,
In non gaudendo de vanis,
non dolendo de adversis:
In
Tollendo iniurias, Cõdonãdo offensas,
Benefaciendo inimicis:
In
Colendo fidelem amicitiam,
Defendendo veritatem
Sublevando Egenos
Contemnendo Pericula
In vivendo Paratus ad mortem
In His
Si te Exerces
Tunc Benè vives:
&
Beatus es.

A D-

ADVERBIVM III.

A ſive AB.

Demonſtrat, à DEO omnia eſſe; Pietatemq; in DEVM omnium virtutum Principium vocat, docetq; quantum Deo debeamus.

Ab Animo.
Totus, quicunq; pendere cupis,
Depende à DEO.
Animus namq; à DEO eſt.
imò
Deus eſt animus immortalis,
mens ſancta, & æterna,
Scrutatrix mentiũ cordiũq;
Sapientia.
A quo nihil inſcium,
à quo nihil abſconditum.
A quo
Animus, ratio, virtus,
Perfectio, lumen, intellectus,

 Sum-

Summumq; bonum ;
Tanquam
à fonte æterno,
imprincipiabili & intermina-
bili procedit.
Prima tibi igitur virtus sit,
DEUM
recognoscere, adorare, totoq; animo
venerari.
A Deo enim est,
Quicquid est.
Quod
Vivis, habes, lætaris, doles, consolaris,
A Deo est.
imò
Quod bene agis à Deo est per gratiam.
Quod malè à Deo per pœnam.
Considera igitur
ô Mortalis!
Quantum illi debeas,
à quo

Totus

Totus es, totum habes, totum expectas.
Vtiq; in mundo multa
Parentibus, Regi, Dño, Benefactoribus,
Amicis, debes.
Cur igitur non magis illi,
qui simul
Et Pater, & Rex, & Dñus & Benefactor
imò & Amicus tuus est?
Ita enim
te dilexit, ita adamavit;
ille Sanctus, & imortalis Pater
ut Sanctificatrices manus suas
Humili flexu
Ad ignobile lutum extenderit.
Teq;
Creato & illuminato,
Formam
Sui in te,
dein
Tui in se
Transtulerit.

 Ab

Ab hoc igitur
Totum recognoſce;
ab eo
totus depende;
Illi
Totum te animo debe;
Illum
Humili & caſto corde adora;
Illum
Toto animo atq; totis viribus reverere.
Nihil quoq; facere cogita,
Quod
à Deo non incipias.
Principium enim perficit opus.
Principium autem omnium
Deus eſt.
Ergo
Initium à Deo, Perfectio eſt Operis.
Nunquam melius ages,
Quàm
Si Deum adiutorem vocaveris.

Artifex Cœli & Terræ
EST.
Imò
Artifex tui, qui agis.
Ille Te,
Movebit in bonis, docebit in dubijs,
Fortificabit in adverſis,
Pro te agit in arduis.
A Deo Ergo,
Totum
Pete, Spera, Incipe.
A Deo enim
Eſt Virtus Tua
A Deo fortitudo, A Deo Perfectio,
A Deo gratia, A Deo Conſolatio,
A Deo victoria, A Deo Gloria.
VNDE
quicquid agis
A Deo Incipe,
ET BENE AGES.

ADVERBIVM IV.

VT.

Docet æquitatem, iustitiamq́; in omnibus servandam; & quod sine ea diuturnum nil esse possit.

Vt domus non cadat fundamento opus est:
Vt mundus nō pereat Iustitiâ & Æquitate.
Hac sublatâ,
Labile est domicilium virtutum.
Vt Ergo
Virtus, orbisq́; perennet,
Hanc tibi imprimis firmare oportet.
Illa enim est
Scutum præsidiumq́, vitæ.
Illa
Templum & Sacrarium virtutum.
Illa deniq́;
conservatio & robur,
Omniũ rerũ, divinarũ, Humanarumq́;.
Vt Deus adoretur

Iuſtitia iubet.

V T

Lex iuſq; ſuum orbi ſerviat,

Iuſtitia exigit.

V T

Secura cuiq; vita,

Honor, virtuſq; maneat illæſa,

Iuſtitia defendit.

V T

Innocentia & veritas clara videatur,

Iuſtitia illuſtrat.

V T

Sancta virtus

Vitijs potior eligatur,

Iuſtitia ſvadet.

Vt deniq;

Felix beataq; vita, à ſceleribus aliena,

exerceatur

Iuſtitia commendat, efficitq;.

Et ſic

ad omne

Bonum, Beatum, Perfectum,

Sola Iuſtitia

Via, lumen, motivũ, dux, comeſq; eſt.

recteq; vocatur

Lampas divinæ Claritatis.

Per illam enim

Mens æterna,

Scrutatur tenebras humanitatis noſtræ,

regitq;, & caſtigat.

IDEO

Quò quis eam perfectius exercet,

Eò propior DEO eſt.

Dicitur quoq;

Sol omnium Virtutum:

Eam enim

Sol Iuſtitiæ, & Veritatis,

velut Solem diei,

Ita virtutibus præpoſuit:

Vtq; ille ſtellis, ſic hæc virtutibus,

Prælucet.

unde,

Sicut DEVS eſt Sol inter juſtos,

Sicut Sol eſt Sol inter Stellas,
Sic Iuſtitia eſt Sol inter Virtutes.
Sic & Tu,
Inter homines
Si IVSTUS es, SOL es,
Cæteri Tenebræ ſunt, vmbra ſunt.
Perfecta autem IVSTITIA
In hoc vel maximè conſiſtit:
Vt nihil ſtatuas, eligas, jubeas,
nullamq; legem feras,
Quæ ſit Deo & virtutibus contraria.
Vt primus ſis ad exercenda ea,
quæ in alios ſtatuis.
Iniquum enim eſt ſtatuentem propriâ lege convinci.

VT

Virtutem veram
Diligas, præmies, compenſes,
Vitia, Scelera,
omneſq; Exceſſus
abomineris,
defendas, caſtiges.

Vtrumq;

Vtrumq;
non ex affectu, vel paſſione aliqua,
non ex commodo, vel ſpe gratiæ,
Sed
Ex puro amore Virtutis, & odio Sceleris:

VT

nihil temere judices,
Nulli parcas ex affectu,
nullum damnes ex odio,
Totum ex probato,
nihil ex opinato.

VT

Veritatem exhibeas;
Omnemq; falſitatem, & mendacium
abomineris;
ne
Aut innocentia alterius cadat
in condemnationem,
Aut peccatum exaltetur in Gloriam,
Hæc omnia,

VT

Per-

Perfecte Iuſtus ſis
Obſervare tibi expedit.
JUSTITIA verò
eſt Fundamentum virtutum.
imò
VIRTUS MAGISTRA.
Per quam
Ad cæteras exercendas
Facillimam viam invenies.
Per Iuſtitiam

Eris bonus:
Nam neminem lædes, nec opprimes.

Eris Pius:
Nam reddes DEO, quod DEI eſt.

Eris Fortis:
Nam nihil te expugnabit à veritate.

Eris Patiens:
Nam ex affectu non judicabis.

Eris Temperans:
Nam nihil appetes, quod non ſit tibi
conveniens.

Eris
Modeſtus, & Humilis:
Nam judicabis de te quid ſis.
Paucis Loquar.
VT
Compendium Virtutum voceris,
JUSTUS ESTO.

ADVERBIVM V.

NON.

Fortitudinem animi commendat & ostendit, quàm vtilis sit & gloriosa.

Non vis cadere,
munias te Animo.
Non vis perire,
Arma te mente.
Et ad omnia, quæ cum animo tuo
luctantur,
Inexpugnabilem te redde.
Nullum gloriosius est munimentum
Quàm
mens infracta & inconcussa.
Nõ ferro domabilis; Nõ auro vincibilis;
Nõ ore flexibilis; Nõ metu frangibilis.
Ad omnia pariter
animus firmandus est,
Vt à virtutis veritatisq; custodia
non moveatur.
Thesaurus incomparabilis tibi est

Oh!
Quanta erunt adversùs te monſtra,
quæ te petent,
ut te
Ab illa repellant!
Quàm multa terrebunt, ut abſterreant!
Quàm multa movebunt, vt amoveant!
Tu autem
Fortis eſto
Virtutemq́; & Veritatem
Vnicum vitæ tuæ ſolatium,
Vnicum miſeriæ humanæ decus,
Vnicum Divinitatis pignus,
Ita animo defende:
VT
Non bonis, Non adverſis,
Non auro, Non ferro,
Non voluptatibus, Non tormentis,
Non pretio, Non metu,
ab illa movearis.
adeò

Vt etiamſi
Fulmina in te petant,
Maria adverſus te inſurgant,
terra contra te pugnet,
Flammæ diram tibi mortem minentur.
Tu tamen,
Fortis, & firmus,
Conſtans, & immutabilis,
Tanquam Petra immobilis
In
Colenda tuendaq́;
Virtute & Veritate
perſiſtas.
Petent te homines?
non abeas.
Quærent te munera?
non cures.
Opprriment te invidiæ?
non metuas.
Affligent te mala?
non cedas.

Persequentur te homines?
non moveâre.
Cruciabunt te tormenta?
non vacilla.
Virtus namq́ & Veritas
in manu Dei sunt.
Nec quisquam perire potest, qui ea verè
fideliterq́ custodit.
Quia manus Dei est cum eo.
Collabi autem non potest,
Qui à Deo
regitur.

Vide ergo

Quàm securum te reddere potest
animi tui fortitudo.
Quàm fortem & infractum
Solidæ mentis robur.
Quàm audacem omniumq; malorum
Contemptorem,
Animus ipse tuus;
Si verè animus est simplex & purus
omnibusq; passionibus Corporeis

Solutus & Liber.

Hic

Si talis est,
Tuq; in illo versaris,

Fortis esto,

Nil metue:
Nam
Animi incola es;
Cui non quidpiam nocere
potest.
non illum mors extinguit,
non vulnus afficit,
non invidia verberat,
non flamma adurit,
non Passio torquet,
non persecutio alterat,
Immortalis enim est, nulloq́ corporeo malo
corruptibilis:
Quem tibi nemo auferre potest,

Quia æternus est.

In hoc ergo
confide,
Fortemq; & infractum te præbe,
vt nihil te abſtrahat
à Virtute.
in qua
Omnis vis fortitudoq; ineſt.
Non ne æſtimabilis eſt Clypeus,
quem miſſile tellum non penetrat?
Non ne laudabile eſt propugnaculum,
quod tormentilis globus non ſternit?
Non ne deniq; glorioſa eſt Civitas,
Quam hoſtilis manus non expugnat?
Oh!
Quantò glorioſior eſt
animus,
Virtutis veritatiſq; præſidio
circumſeptus!
Fortis & invincibilis,
Quem
Non illecebræ expugnant,

Non

non metus proſternunt,
non adverſa penetrant
non pretia poſſident.
Fortalitium Virtutum
eſt,
Arx Gloriæ, & Perfectionis,
Tabernaculū divinæ virtutis,
Totiuſq; gratiæ & Summi Boni
Fulcrum & Firmamentum
FORTITUDO.

ADVERBIUM VI.

SED.

Æquanimitas quid ſit qualiſq; eſſe debeat docet, & qualiter paſſiones animi tollerandæ.

Sed quid dices,
Si te
Continuus adverſorum ordo
Furens fortuna, inimica Paupertas,
Gravis infirmitas, humanum odium
Inevitabilis calamitas
Certaq; mortis vexabit formido?
Fortaſſe
Planges, mæſtꝰ eris, lacrymas abſterges,
Suſpirabis gemendo, ſolatium petes,
Deplorabis effuſo luctu
miſeræ ſortis immanem conditionem.
Nequaquam. Abſit,
vt ea doleas quæ curare non debes.
Cave,

Ne ob ea mærearis, quæ contemni
merentur.
Vide,
Vt pro ijs non desperes,
In quibus spes tam fragilis est,
tam caduca.
Sed
Quomodo non dolebis,
Si omnia temporanea bona,
Omniaq; vitæ tuæ solatia,
Te derelinquent?
Petent vitam inimici,
Falsi testes insurgent,
Iniqui Iudices damnabunt,
Rapietur tibi honor,
Facultates, opes, Pecuniam.
hostis, casus, fur,
auferet,
Domum ignis consumet,
Parentes, coniunx, Liberi, Amici,
morientur tibi, imò inimici evadent
Prodent, deserent, opprimet.
male

male de te loquentur homines,
odia te petent.
Omne deniq; malorum genus,
Vt solùm affligâre
tibi minabitur;
Quid ages? Quid facies?
Ergo
Tot malis pressus vexatusq;
Adhuc animum cruciabis?
Animum dicam,
Liberum & Innocentem,
Qui tibi horum reus non est?
Sumes vindictam de eo,
cùm ab alijs læsus sis?
Opprimes consolatorem tuum?
Custodem tuum feries?
medicinam tuam in venenum
transformabis?
Nequaquam
Lætare ô mortalis in exercitio tui,
imò

æmulare cum malis,
Non muta animum,
Idem esto.
Iniquum enim est
ut sævienti fortunæ
Inimicæ tuæ, Belluæ tuæ,
Devoratrici honoris, Bonorumq; tuorũ
Cùm omnia tibi absumpserit,
adhuc illi animum abijcias.
Nil ergo timeas,
Nil doleas,
Cùm æquanimem te esse deceat,
ac in omni Fortuna
Pari animo moderari.
Ea enim omnia
Quæ tam sollicitè amas,
& ob quæ perdita tantùm affligeris,
nihili sunt.
multò nobiliora maioraq; tibi restant
quæ eripi non possunt.
Petitur vita tua?
Sed
animus

Animus adest immortalis.
Qui nec mori potest, nec perire
Obscurant te contumelijs falsi testes?
Sed
Veritas clarior est Sole:
quã Supremũ lumẽ cognoscit & videt.
Damnant te Iudices iniqui?
Sed
habes ÆTERNUM,
qui te aliter iudicat.
Rapitur tibi honor?
Sed
non perit.
Quid interest?
An in manu tua sit, vel alterius
Semper tuus est, vbicunq, est.
Pereunt tibi opes,
desunt Facultates?
Sed
Adsunt maiores divitiæ,
Virtus, ars, ingenium,
Prudentia, boniq; mores.
Qui

Qui certiores ſunt acquirendarũ illarũ modi.

Moriuntur tibi
Parentes, Coniunx, Liberi, Amici?
Sed quid?
Si eò abeunt quò & tu abibis.
Moritur quidem Parens?
Sed
manet tecum ſupremus omnium Pater
Æternus & immortalis.
Moritur Vxor?
Sed
Vivit virtus *melior vitæ ſocia*
quam omnes aliæ mortales.
Moriuntur Liberi?
Sed reſtant
Bona piaq; Opera
nobiliores animi tui Partus.
Quia æterni ſunt, & tecum manſuri.
Malè de te loquuntur homines?
Sed
Tu tacendo peiùs de illis,

Si rectè agendo mendaces illos oſtendis.

Habes ergo omnia,
Quæ tibi æquam in adverſis mentem ſuadere poſſunt.
Æquanimis autem es
Cùm omnia, quæ amas, propter virtutẽ, contemnis.
Nullaq; te cruciant
niſi
Quæ virtuti ſunt inimica.
Ea verò
Quæ vana ſunt ac per ſe peritura
Sponte meliùs libenſq;
Proijce.
Nam
Omnia tibi omnes auferre poſſunt
Sed
Virtutem nemo.

ADVERBIVM VII.

CVM.

Temperantiam suadet, qualiterq; in desiderijs & passionibus regere se homo debeat, docet.

Cùm alijs imperare cupias,
cave!
Ne primus sis, qui tibi obedias.
Cùm alijs subesse nolis,
stude!
Vt tibi totus subsis.
Cùm alios domare præsumis,
cura!
Vt priùs tibi Frœna imponas.
Cùm pugnare desideras,
constringe te priùs!
vt tecum pugnes.
Cùm deniq; victor esse ambias,
Enitere!
Vt prius, DE TE, triumphes.

Nullum fortius est , quàm quod secum fit Prælium .

Nulla gloriosior ,

Quàm de se ipso Victoria .

Vide,

Cum quanto studio inimicos quæris ;

Vt de ijs vlciscaris.

Cum quanto labore acies componis ;

firmas , ordinas ;

Vt inimicum confundas .

Cum quanto sumptu arma conquiris ;

ut infenso hosti

Robustum pectus opponas.

Sed ad quid hæc ?

aut

Cui bono, tot armamentaria Vanitatis,

tot gladij inanes ?

aut

Tot variis ictibus gravidi Clypei ?

Si

Inimicum dum extra debellas,

Intus latet gravior ,

&

& non vides !

Foris Cyclops es, intus Pygmæus.

In campo præliaris , & domi

hostem habes :

Quem oppugnare non audes ;

Opprimunt Te graves ,

Imò infensissimi inimici ;

Præceps ira , mordax odium

Pungens amor , venenata Invidia ;

quibus tu

Distractus , ac Dilaceratus ,

& quasi in Te divisus,

Non priùs tecum bellum incipis ,

Quàm cedis :

Ipse tu à te ipso victus,

Spolium tui ,

imò

Captivus, & infame mancipium,

in triumpho duceris.

Oh !

 Turpe

Turpe & indecorum bellum,
non pugnare & vinci!
Quomodò alios, qui tui non sunt,
Tuis legibus subdere præsumis;
Si tu ipse,
Qui tui iuris esse deberes,
tui non es?
Cogita Ergo.
Quod Bellum eligendum tibi sit
& quæ victoria quærenda?
Tecum tibi res agitur, nõ cũ quopiam;
Nullus adversior restat hostis,
Quàm Tu tibi.
Tecum imprimis præliandum tibi est,
Victoriam cura.
Affectus tuos,
Qui te cruciant, qui te ligant,
In te vince.
Animum tuum arma,
Vt illum

Nullæ internæ penetrent passiones:
Virtutes in acie constitue,
Vt contra illas pugnent:
Et sic gloriosior quàm mille hostium
Victor Eris.
Cum ira te vexat,
Voca prudentiam, & vinces illâ
furorem.
Cùm odium te persequitur,
Vtere charitatem;
Et flectes illâ crudelem animum.
Cùm deniq; Invidia te adurit,
Adhibe Generositatem;
& crede alios ijs gaudere bonis,
Quæ tu priùs contempsisti.
Sicq; iam
Domitâ irâ, Victo odio,
Frænatoamore, Conculcatâ invidiâ
Tecum
Pacem stabilito.
Proijce laurum, sume olivam:

illaq; vera tranquilitate
lætare,
Quæ cum vitijs & affectibus
Nullo lætatur consortio.
Tunc primùm
Victoris eris;
Tunc
Dominus tui;
Tunc
Pacificus animi, mentisq;
Possessor:
Cùm
Positis de te Trophæis,
Invictus tibi & integer
videberis.
Tum demum
Restitutor Tui ipse
vocaberis;
imò
Rex,
Trium-

Triumphator Gloriosus,
Veræq; Pacis.
& Fœlicitatis
Civis & Incola.

ADVERBIVM VIII.

INTER.

Prudentia quid ſit, & in quo conſiſtat, docet.

Inter Humana
verſanti tibi,
Mortali, Peregrino,
Cœca & anceps proponitur via,
Miſero Viatori, terreno
Hoſpiti,
Dubio & inexperto, infœlici,
& cœco.
Tam obſcurum & fallax,
quis monſtrabit iter?
Inter plana & ardua eundum tibi erit,
Quis ſponſor?
Quòd
Inter tot infinitas diſperſaſq; ſemitas
Perges ſecurus,
aut ignarus non errabis,

Inter tenebras,
Obſcurumq; vitæ chaos,
Pergendum tibi erit.
Inter ſpinas, & aculeos,
Inter Saxa , & ignes ,
Inter abrupta, & aſpera,
Inter cœca, & præcipitia ,
Inter infinitas animi tui inſidias,
Periculoſe tranſeundum.
Opponentur tibi aſpera,
Quæ te à gloriæ virtutiſq; via arcebunt,
Adumbrabunt nemora invidiæ ,
Vmbroſiq; perverſi conſilij frutices,
Qui tibi virtutis ſemitas intercludent.
Invitabunt Blanda Voluptatibus prata,
Quæ ad mare vitiorũ facilem & amœnam viam oſtendent.
Allicient Cryſtallinæ vanitatis glacies,
Quæ plani, ſed lubrici decurſus,
ſpeciem præſeferent;
Avocabunt excelſi ambitionis montes,
Fulmini & Caſui Sacri,

Qui

Qui
Exponent, Corruent, & conquaſſabunt.
In quolibet verò
Tam dubij & periculoſi itineris
paſſu ,
Multa occurrent, quæ placebunt,
Plura, quæ abſterrebunt ,
infinita ,
quæ Præcipitabunt .
Sed Oh ! quàm Pauca & vix ulla,
quæ verum certumq; ad glorioſam virtutem iter docebunt , & monſtrabunt !
Inter hæc igitur
Tam çæca , & dubia , tam fallacia , & lubrica, tam incerta, & abſcondita,
ne ignarus erres ,
aut
Inexpertus pereas,
Pro lumine tibi ſit
P R U D E N T I A.
illa verò

beata

beata, puraq;.
ab omni fallacitatis & deceptionis fuco
soluta, & purgata.
Illa sola,
Virtutum ministra,
Lydius lapis, boni & mali,
Princeps & Magistra vitæ
Humanæ.
Sine qua,
tanquam sine lumine,
nec possumus quidpiam cognoscere,
nec quidpiam eligere,
nec quidpiam discernere,
nec quidpiam resolvere,
nec quidpiam cavere.
Hæc tibi inter omnia
Dux, comes, custos præsidiumq; erit:
imò
Angelica & tutelaris virtus;
quæ tibi in tam fallaci ac dubio
viæ vitæq; cursu,
veram

veram, & infallibilem
Virtutis gloriæq;
Semitam, & normam, ostendet.
Illa verò
Certa & pura Prudentia est,
Quæ versatur, vt dictum est.
Inter.
Cognoscendum, eligendum,
discernendum, resolvendum,
& cavendum.
Imprimis ergo
Cognoscenda est,
Propria conditio, Latens defectus,
occasio exercendæ virtutis, cuiusq;
rei tempus.
Exemplum præteriti
Possibilitas præsentis, necessitas futuri,
Aliena Veritas, & sua fragilitas.
Eligenda est,
Virtus ante omnia,
vtile post omnia,
Gratia

Gratia ſine intereſſe,
amicitia ſine fuco,
Honor ſine vanitate,
fortuna ſine periculo.

Diſcernendum eſt,

Inter Virtutem & vitium,
Veritatem & mendacium,
Vanitatem & gloriam,
Amicitiam & adulationem,
Iniuriam & negligentiam,
Malitiam & impotentiam,
Beneficium & neceſſitatem,

Reſolvendum eſt,

Id quod eſt rectum, quod eſt iuſtum,
Quod eſt laudabile,
Quod eſt à bonis vſitatum,
Quod eſt diu recollectum,
Quod rectior ſvadet,
Quod opinio non decepit,
Quod pertinacia per vim non expellit,
Quod tempus permittit, quod poteſt
fieri, & quod aliter fieri non poteſt.

Caven-

Cavendum deniq; eſt,

Ab ocaſione ad vitium, à judciio
temerario,
Ab affectibus intemperatis,
Ab homine mẽdaci, ab omni ſimulato,
À proprij oris Laude,
A commercio perverſorum;
Ab ambitione non ſecura,
ab otio inani, à petitione importuna,
à medijs violentis, à ſuſpicione temera-
ria, & à nimia fortuna,

In his ergo.

Potiſſimum conſiſtit, vera & nõ fucata
PRUDENTIA.

Quæ docet, vno verbo,
Eligere inter bonum & malũ,
Cognoſcere inter ſe & alios,
Diſcernere inter vera
& fucata,
Reſolvere inter tuta
& periculoſa,

Cave-

Cavere inter inſidias
& fortunas.
Quæ omnia
Propter cognoſcendam, eligendam,
diſcernendam, reſolvendam,
Virtutem,
Cavendumq; vitium,
forti animo exerceantur:
eo modo;
ut quidquid à nobis
agitur,
Prudentia vocetur.
Hæc enim ſola,
Lux eſt animi,
Clavis Virtutum,
Pons ſecurus ſuper vitia,
Magiſtra & moderatrix vitæ
humanæ.
Ut
Sicut inter vitia

Cœca temeritas eſt quædam
Tenebroſa Abyſſus;
Ita
Inter Virtutes
Præclarum & incomparabile lumen,
eſt
PRUDENTIA.

AD-

ADVERBIVM IX.

§ I.

Commendat clementiam, iram & vindictam condemnat.

Si ſcires,
Quàm inhumanum ſit iraſci,
nec ſentires, nec faceres
Iniurias.
Si videres,
Quàm immane ſit vlciſci,
nec redderes, nec reciperes
Vindictas.
Si cognoſceres,
quàm indignum ſit damnare,
nec iuberes, nec timeres
mori.
At verò,
Si crederes,
Quàm pium Humanumq; ſit,
non commoveri iniurijs,

 &

& haberes, & donares
quietem.
Si perſpiceres,
Quàm magnanimum ſit parcere,
& faceres, & acciperes
gratias.
Si conſiderares
Quàm glorioſum ſit ſalvare,
& alijs dares, & tibi augeres
vitam.
Nihil magis infælix ſerviléq;
Quàm orta ex paſsione ſeveritas.
Nihil æquè feliciùs Regiumq;
quàm fundata in ratione Clementia?
Regina hæc,
illa ſerva eſt.
Lumen hæc,
illa cœcitas.
Gratiarum hæc,
illa furiarum
Filia.

Hæc

Hæc divinæ bonitatis,
illa infernalis malitiæ
Speculum, & Imago.
Si ira adeſt,
Quies cedit, furor ſequitur.
ſi clementia accedit,
Pax floreſcit, concordia colligitur.
Si vindicta ſtruitur,
Offenſa creſcit, odium accenditur.
Si venia ſuperat,
Amor candeſcit, ira extinguitur.
Si ſupplicium paratur
Inimicus gaudet, proximus moritur.
Si clementia abſolvit,
Hoſtis perit, amicus naſcitur.
Vide Ergò,
quàm fœdæ & ignominioſæ ſunt res,
Ira, Vindicta, Supplicium.
& è contra
quàm pulchræ & glorioſæ virtutes,

 Beni-

Benignitas, Venia,
Clementia.
Sed tu,
qui longè ab illis diſtas,
amarâq; irâ, exacerbatum pectus
tali virtutum dulcore non demulces,
nihil differs
à feris brutiſq; :
niſi quod illis peiùs,
quia deliberatiùs, noces.
imò
Sæpè tibi magis, quàm alijs.
candet immane Cor,
Scintillant flammei Oculi,
nunc pallent, nunc rubent gravidæ
veneno Genæ,
Pungit os, Ferit manus;
miſera belluinæ iræ inſtrumenta,
ad arbitrium impetus fatigantur.
totumq;

totumq; infelix corpus
voluntariâ flammâ conſumitur.
Hæcine eſt victoria,
Quam de adverſario tuo obtinere
præſumis?
Hæc ne conſolatio,
Quam in recompenſam iniuriæ tibi
factæ proponis?
O miſerum & infelix
Solatium!
Nondum felicem te arbitraris,
ſi priùs de offenſore non vlciſcaris?
Non putas potentem te eſse
Si inferiori non ſis gravis?
non credis te poſſe fieri victorem,
ſi priùs de alio non ſumas pœnas?
ſi non ſangvinem ſpargas?
ſi cruore non fœderis?
Si ſtrictum gladium crudeli manu
non evagines?

O
Quàm graviter falleris!
quàm iniustè gloriaris!
quàm indignè triumphas!
Si in ijs laudem gloriamq; tuam statuis,
quæ immanes belluæ venenatiq;
Scorpiones, imò viles
muscæ & minuti
pullices
Exequuntur!
In eo verò, quod summo
conveniens est Deo,
Ignominiam tuam arbitraris!
An nescis
Deum per beneficia cognosci?
Vnde & tu
Si Deum imitari
dignum ducis,
Inimicis condona;
imò
Beneficijs vince.

Num-

Nunquam gratior DEO es,
Quàm
SI PARCIS.

ADVERBIVM X.

D E.

Modestiam extollit, Superbiam deprimit, & vituperat.

De honore hîc agitur:
Qui tibi, vt opinor, tam pretiosus est.
De quo
Suffulto gaudes, perdito doles,
acquisito gloriaris.
De quo
tanta à te spargis, ab amicis prætendis,
ab inimicis exigis.
De quo deniq;
tam multa speras, plura narras,
plurima fabularis.
De hoc dico, hîc agitur,
tam caro, tam sollicito, tam pretioso.
Zelosa est materia:
De qua
tantùm tibi interest.

Vis ne ſcire quid ſit ?
dicam.
Ecce honor tibi moritur, & taces.
Sed quid dico ?
imò
Propterea expirat, quia nimiùm
loqueris,
tuo à te veneno decedit.
tu ipſe arbiter illius es.
tu dominus, tu quoq; homicida.

Arbiter,

quando in illo moderaris.

Dominus,

quando ille tui, non tu illius ſervus es.

Homicida,

quando ſuperbia tua occiditur.

Cognoſce ergo.

quâ morte honor tuus moriatur,
quâq; vitâ perennare debeat.
diſce.

Superbia

mors

mors eſt honoris.
Conſervatio & remedium,
eſt

Modeſtia,

Illa extollit, vt præcipitet;
Hæc humiliat, vt exaltet.
Illa loquitur, vt confundatur;
Hæc ſilet, vt commendetur.
Illa oſtentat, vt contemnatur;
Hæc latet, vt perquiratur.

Superbia

Eſt vitium tumens, Filia ſtultitiæ,
Mater Infamiæ.

Modeſtia

Eſt Virtus decora, Filia Pru-
dentiæ, Mater Honoris.

Superbia

eſt vmbra nullitatis, Cyphra vanitatis,
mons præcipitij, Abyſſus perditionis.

Modeſtia

eſt

eſt Lumen perfectionis,
Numerus gloriæ,
Vallis ſecuritatis,
Porta ſalvationis.
Elige ergo.
Vbi tutiùs Honor tuus degat,
& conclude,
Quod domicilium illi conſtitues.
Falleris, crede mihi,
Si
Superbiam nominis tui præſidium
arbitraris.
Hostis eſt, qui te famâ ſpoliat,
Fvr eſt, qui tibi nomen aufert,
Tumulus qui tuam laudem ſepelit.
Laus verò dupliciter oritur.
vel
de re, vel de ore.
Si de re?
En plus acta loquuntur.
Si de ore?

En

En tot oriū documenta, quot hominū,
Satis eſt,
tu age, non loquere.
Vbi Virtus, ibi Gloria.
Quicquid de te, provenit à te,
non habet fidem.
Nemo mendacior de quopiam eſt,
quàm Superbus de ſe.
Vtiq;
Nihil donare tibi ipſi potes.
Oportet ut ab alijs habeas, quod donum
voces.
Pulcherrimum autem munus
ac pretioſiſsimum tibi eſt, Honor.
Ergo illum
Non à te, ſed ab alijs
Expecta.
Tace ergo, ac diſce:
Alios, non te honora.
&
Cum minimum de te credideris
MAXIMUS ERIS.

ADVERBIVM XI.

PROPTER.

Liberalitatem laudat, beneficium distinguit, ingratitudinem damnat.

Propter Egenos,
non
Propter ingratos,
Liberalitas nomen habet.
Nobilissima Virtus.
Generosi animi, consors pulcherrima,
Hortus Publici solatij,
Speculumq; cœlesti munificentiâ fulgens, & radios gratiarum
In inferiora repercutiens.
libera VIRTUS,
liberisq; animis Digna;
& ex eo liberalitas dicta,

Quia
Non coacta, nec servilis,
nec interessata, nec attrita.
Sed
ex se dependens, & libera,
Liberè alit, quos vult,
fovet, nutrit, & fœlicitat.
Humanamq; fortunam
Plenâ virtutis beneficentiâ secundat,
Nil eâ dignius animus noster habet,
quo in subiecta sibi vtatur.
Vere aurea est Virtus,
Fœlicitatis communis
gemma incomparabilis,
Thesaurusq; beneficus
Virtuti sacer,
Orbi fœlix, Cœlo gratus,
Recipienti memorabilis,
Dispensanti gloriosus.
Quisquis ergo es

quem suprema Voluntas
Propter opulentioris fortunæ abundantiam
in exercitium Liberalitatis elegit.
Scito
Thesaurarium te esse cœli,
& in ijs,
Quibus gaudes divitijs,
Alios tecum partem habere.
Alios autem dico,
non omnes:
Quia tantùm liberalitate dignos,
Cœlestiumq; gratiarum communicationem nullo abusu excipientes.
Opes divitiæq;, quas habes,
Virtuti
Sacræ esse debent.
Vnde
non nisi ex virtute,
aut propter virtutem,
distribuendæ.

Nec gemmæ ante porcos, nec beneficia ante indignos proijcienda.

ijs tantùm, quos inimica virtuti egestas
gravi necessitate oppressos premit,
& afficit,
Effusè subveniendum est
miseris, egenis.
Inter virtutem & fortunam calamitosè
luctantibus,
gratis, generosis, modestis:
Quos
aut fortuna spoliavit,
aut invidia conculcavit,
aut saltim debilis nascendi sors,
ab innata pauperie non vindicavit.
Non vero ijs;
quos
insatiabilis Avaritia
vitioso opum anhelitu infectos,
turpiter seruiliterq; ligat, & incatenat.
indignè non sunt eijciendæ opes:
superbis irreplebilibus,
inter

inter miseriam & malignitatem
degentibus,
ingratis, servilibus, inhumanis.
Quos,
aut impotentia à vitio retinuit,
aut scelus altiùs enexit,
aut sufficiens nascendi facultas
vitijs non virtuti
commendavit.
HIS OMNIBUS
Liberalitas non valet.
Pestes sunt, & venena,
Sterquilinia, & immundæ fæces;
Quibus ad Thesaurum Liberalitatis,
Soli virtuti Sacratum,
nullus pateat accessus.
Vides,
ut
S O L
aureum Cœli Sydus,
thesaurus lucis,

 bene-

beneficus orbis Planeta
& communis viventium Benefactor.

Cuncta
Liberali fœcundoq; luminis sui radio,
fovet, & illuminat,
Et tamen
Non penetrat ingratas terræ latebras,
Nec illuminat voraces ventorum indignasq; coelo cavernas,
Non clarescant beneficijs,
qui illa ingratitudine adumbrant.

Disce igitur,
Quem assignes liberalitati gradum,
Tam pretiosa Virtus,
Non nisi propter dignos locum habet.

Quam
Vt & tu digne exercere
memineris,
Cornucopias divitiarum tuarum
In publicum effusas,

Pro

Pro symbolo tibi depinge,
adde lemma
NECESSITATI
&
VIRTUTI.

ADVERBIVM XII.

SEMPER.

Quid sit constantia ostendit, & quomodò à pertinacia differat.

Semper placeat bonum, quod semel placuit.
Semper displiceat malum, quod semel displicuit.
Semper laudet os, quod laudandum semel laudavit.
Semper damnet lingua, quod damnandum semel condemnavit.
Semper perficiat animus, quod operandum semel proposuit.
Semper respuat mens, quod fugiendum semel deseruit.

Virile est

Idem semper velle, idemq; nolle: & quod Virtuti socium est, pro levitate non mutare.

Fulcrum Roburq; Virtus est

Constantia.

Excelſa moles eſt Virtus,
Corruet non ſuffulta.

Perſiſtere oportet ut virtus ſit perfecta.
Nunquam glorioſior creſcit, quàm dum perficitur.
Nunquam citiùs perit, quàm cùm deſeritur.

Inter
Hominem & actionem,
Virtus vertitur.

Homo perficit opus, hominem virtus,
Virtutem Conſtantia.

Sed
quot quantiq; ſunt illi,
Quos aura movet, ventus agitat,
Fatuuſq; leviſſimæ fortunæ ignis
Huc & illuc
propellit!
O!
Quanti viles & Infœlices.

Cha-

Chamaleontes auræ,
Arundines infirmæ.
Rotæ ventoſæ, mobiliaq; perpetua
Vanitatis!
Quos
Semper
inconſtantes
aut Favor popularis immutat,
aut aſſentatrix opinio hebetat,
aut volubilis Fortuna circumvolvit,
aut variabilis pro affectu voluntas.
perpetuò movet,
agitatq;.
Ipſi ſunt Ludibria ſibi;
Fumi, Plumæ, vmbræ volatiles, aleæ proiectiles, pro arbitrio leviſſimæ voluntatis fortunæ, non integri, ſed ſemihomines,
Miſeri, viles, indigniq; nomine virorum.
Tam turpia
dedecoraq; VIRO vocabula,

ne

ne
Inconſtans mereâre,
Conſtantiam
in nominis gloriæq; tuæ baſim
Tibi propone.
Illam verò ſimplicem,
Nec ullo pertinaciæ errore adumbratã
Conſtantiam.
Virtutis Fulcrum,
non vitij.
Semper
Firmam, ſtabilem, perpetuam, immutabilem, viriliſq; & digni virtute
animi
robur, & gloriam.
Cuius
ut perfectus glorioſuſq; cultor evadas,
Diſce
idem SEMPER eſſe.

Nihil enim turpius est viro, quàm in horas mutari.

Con-

Conſtantiam vero.

Semper his, maxime in his:

Debeto.

DEO	in	Fide & amore,
PROXIMO	in	proſperis & adverſis,
VERBO	in	dictis & promiſſis,
TIBI	in	operibus & volũtate.

In his ergo.
Conſtantiam
tuam
Proba. Serva. Exerce.
Vno verbo,
Vt Perfectus vir voceris;
Nihil unquam malum pertinaciter defende;
Omne ſemper bonum Conſtanter tueâre.

AD-

ADVERBIVM XIII.

ADHVC.

Patientiam malorum remedium eſſe, virtutumq; non poſtremam oſtendit.

Adhuc
Tibi reſtat
PATIENTIA.
Egregia virtutum tuarum
Epilogus,
Soror animi invincibilis,
Filia Fortitudinis,
&
Conſtantioris gloriæ, Fortunæq; tuæ.
Mater certiſſima
HANC
In complementum Perfectionis tuæ
tibi adſciſce.
Diſce Pati
Et temnere adverſa virtus eſt,
& tolerare.

Hæc

Hæc ſola eſt;
Quam Æternum Numen
Pro Sigillo gloriæ & perfectionis Cœ-
leſtis ſibi propoſuit:
Quaſi
Demptum quidpiam virtuti ſuæ ratus,
niſi Pateretur.

Divina Virtus eſt:

Quia
nimiùm hominibus ardua,
eòq; cœleſtis gratiæ plenior;
Quò humanæ imbecillitati ad exe-
quendum
difficilior.
idcirco
Nihil vtilius homini eſt
quàm Patientia
Quia
Nihil ſæpiùs
Quàm afflictio & anguſtia.
Nonné vides,

Quàm dura malorum catena
Crudeliſſime te ſtringit?
Graues tibi ſunt compedes
Fortunæ?

Adhuc

Graviores erunt,
Si Patientia non alleviat.
Immanes ſentis Humani odij flammas?

Adhuc

Immaniores ſenties
Si illas Patientiâ non extingues.
Crudeles tibi videntur perſecutiones
Inſenſorum?

Adhuc

Crudeliores apparebunt,
Si illas Patientiâ non repelles.

OMNIA HÆC
Fortitudinem tuam probant.
Afficiunt, ut explorent.
Explorant, an impriment?
Tangunt, an movebunt?
Pulſant, an penetrabunt?
Percutiunt, an proſternent?

Tu verò
murus eſto.

Nec probanti molleſcas,
Nec tangenti moveâre,
Nec pulſanti cedas,
Nec percutienti ſuccumbas.
Quæ vim non imprimunt in te,
reſilient à te.

Cedent Adverſa.

&,
Faventiori Fortunæ domicilium
relinquent.
Tranquillior redibit
Poſt Patientiam Fortuna.

Ac
Quod iniuria evertere non potuit,
Fœlicitas perficiet.

Patere ergo

Nec adverſis reſponde.
Indignum enim eſt ut cum Fortuna
vociferes;
Qui cum virtute loqui elegiſti,
Illi, Silentium,
Huic, Exercitium,
Debeto.

Ut
Illam contemnas,

Patientiam elige.

Ut
Illam non ſentias,
Huic conſentias.

Ut
Illam ſuperes,
Huic obtemperes.

Sicq; inter Virtutes
Patientiâ Coronatus
Victor & Triumphator Malorum,
VIRTUTES,
Fœlix perficies.
THESAURUMq;
Perfectionis & Gloriæ
Hâc vltimâ Virtute
CLAUDES.
Quæ est
Scala Gloriæ,
Clypeus Adversitatis,
Clades Inimicorum,
Victoria malorum,
Et
Quod Pulcherrimum
Adhuc restat

Sigil-

Sigillum Virtutum & Perfectionis Humanæ,
EST
PATIENTIA.

ADVERBIVM XIV.

EX.

Fortunam cum virtute comparat, eiusq; fallaciam ostendit, docetq; quàm parùm illi fidere debeamus.

EX

Templo Virtutum
Ad Fortunæ Palatium
Accedamus.
Ex arduo & spinoso domicilio,
ad facilem deliciosumq; Theatrum.
Gratum oculis, amænum cordi,
Patens accessui,
Amplum, & Maiestuosum,
Auro gemmisq; fulgidum
Sublimi Throno decorum,
Pretiosis opibus circumdatum,
Coronis, Sceptris purpurisq; stratum,
Ad cuius allicit aditum,
Speciosum Lemma:

SEMPER
&
OMNIBUS.
Ad cuius invitat accessum,
aurea SPES,
Floridâ suffulta Anchorâ.
Ad cuius stimulat ingressum,
Aurea opum & ambitiosa honorum
cupido.

Quid agendum?

Aditus patet, Regia vocat,
Opes invitant, Spes arridet,
Thronus placet, cupido trahit.
Intrandum ne? an expectandum?
Tam facilem & amplam viam
Quis impediet?
Tam apertum liberumq; ostium
Quis occludet?
Tam proficuum & honorabilem
ingressum
Quis dissuadebit?

Pru-

Prudentia:
Speculum Virtutis
Quod manu gerit, tibi opponet.

In quo

Puris nec infascinatis oculis,
Longè diversa ab his, quæ vidisti,
discernes.

Conspicies

Opacam & Horridam molem,
Magis angusto carceri
Quàm augusto Palatio
comparandam.
In qua
Obcæcata insanæ Plebis caterva,
Plena ambitiosæ Cupidinis impetu
rabiosa,
Vorat sordes pro opibus,
Scandit glacies pro Throno,
Rapit spinas pro Sceptris,
Legit compedes pro Coronis.
& dum

His

-His tam falsis & deceptorijs solatijs
gaudens
Immanem Benefactricem suam,
Sagam, & incantatricem,
Nullius Dominam, omnium
Tyrannam,
Servam, non Reginam,
Belluam, non Fœminam,
Furiam, non Gratiam,
Servili genu adorat.
Illa irridens calcat miseros
servientes,
Sordibusq;, non opibus,
Spinis, non Sceptris,
Compedibus, non Coronis
onustos,
Cruciat & perimit.
Hunc proijcit de Throno,
Illum Sceptro verberat,
Hunc Spinâ coronat,
Illum opibus suffocat,

Hunc invidiæ ungue dilacerat,
Illum aureâ strangulat catenâ.

Hæcciné est
Fortunatorum Maiestas?
Hæcne fœlicium voluptas?

Scandunt Thronos, ut jaceant;
Stringunt Sceptra, ut gemant;
Induunt purpuras, ut deponant;
Sumunt coronas, ut pereant;
Portant opes, ut succumbant.
O misera solatia!
O fallaces Spes!
O vilem brevemq; Fortunam!
Vix trahit, & tradit!
Vix afficit, & deficit!
Vix proficit, & proijcit!
Vix exponit, en deponit!
Vix concedit, en recedit!

Inconstans inconstantisq; Animi Sidus est

FORTVNA.

Stella naufragij,
Scopulus ſperantium,
Scylla credentium,
Laqueus cupientium,
Navis perverſorum,
Flagellum bonorum,
Vorago divitum,
Glacies inopum,
Scala peccantium;
Fulmen ambientium,
Fidelis ſcelerum miniſtra,
Rebellis virtuti ſerva.

Cœca, Fallax, mendax, prava, præceps, lubrica, infida, deceptrix, virtutis veritatiſq; inimica.

Quot

Ex Tyrannis Reges fecit?
Ex Regibus ſervos?
Ex perverſis dominos?

Ex

Ex Dominis infimos?
Ex indignis divites?
Ex divitibus inopes?

Quoties

Scelera evexit?
Virtutes depreſſit?
Malignos adiuvit?
Benignos deſeruit?
Superbos honoravit?
Modeſtos conculcavit?
Iuſtos condemnavit?
Iniquos exaltavit?
Avaros donavit?
Generoſos ſpoliavit?
Ignavos Triumphis decoravit?
Strenuos clade affecit?
Stultos purpurâ ornavit?
Philoſophos mendicare còëgit?
O crudelis Fortuna bonis!
Quam iniqua viris præmia diſtribuis!

Hinc

Hinc mortalis disce
Fidere cui debeas.
Fallax est & lubrica
Nulli certa, singulis diversa, omnibus periculosa:
Ludentem fuge,
Ridentem temne,
Magnam frœna,
Parvam tene,
Longam respice,
Brevem non dole,
Securam ne crede,
Periculosam non quære,
Velocem time,
Tardam non expecta,
Adversam tolera,
Nimiam cave,
Tuam cognosce,
Alienam non invide.

Melius

Melius enim tibi est humile
Cum virtute Tugurium
Quàm sublime
Cum Fortuna
PALATIVM.

A D-

ADVERBIVM XV.

ECCE.

Honorum vanitatem ostendit, miseriasq; magnorum, qui à virtute recesserunt; & in quo verus honor consistat, docet.

Ecce sublimis & maiestosa moles,
Fallax & intolerabile bonum,
Illustris servitus,
Pomposa Ruina,
Ecce honos.
Quem vanæ mortalium turbæ,
quærunt, cupiunt, ambiunt.
Hic est.
Quem fœcunda Virtutis,
puraq; Sceleris
Ætas contempsit primæva.
Jlle est.
Iam verò mortalium honores
quid sunt?
nisi umbra.
Quid dignitas?

H Nisi

Nisi adæquatum præmium vanæ Spei
humanæ,
Palliata miseria;
Fomes Superbiæ,
Vanitatis Speculum;
Scala periculorum,
Aura ambitiosi Spiritûs,
Misera invidiæ, odiorumq; vicinia;
Deaurata, malorum ac servitutis
Catena.
Quot honores tot onera.
Quot dignitates, tot ludicra Fortunæ;
Quot Throni vel fastigia.
tot mærores tot fastidia.
tot curarum semina.
tot fulminum obiecta.
tot Fatorum Semitæ.

Quisquamné honoris satius
unquam fuit?

Vastum est hoc, & impenetrabile
Æquor;

Sco-

Scopulis naufragioq; subiectum.
*Quibus adsunt purpuræ ijs non desunt
curæ.*
*Quos honorant nomina,
eos anxia mens cruciat:
Quos cingit corona;
illos premit invidia.*
Simulq; sunt ista

Odium & Regnum.

Quot Cæsares, Reges, Principes,
Tot sunt Ludibria Sortis.

Nemo fuit

Qui vera summi boni Cognitione,
vel saltem,
Fœlici beatæ vitæ Cursu,
vel, quod minimum.
Secura mentis quiete gauderet.
Bella, discordiæ, cædes, rapinæ,
Fraudes, acconita, violataq; jura.
Hæc plerumq; fiunt vani Solatia
Regni.
Revoca Romanum, Orientisq;

Impe-

Imperium:
Revolues
Plures ferri, quàm Sceptri Dominos,
Plus cædis, quàm annorum, colliges;
Plures dolos, quàm coronas numerabis.
Videbis
Terrores illos orbis,
nunc
Vanæ famæ umbræq; Nomina,
Miserâ clade, cædibusq; dispersa
ac deleta.
Magnos olim Cæsares
JVLIVM, crudeliter confossum.
AVGVSTVM, veneno extinctum.
TIBERIVM, pari morte enectum.
GERMANICVM, clandestinè cæsum:
CLAVDIVM, toxico sublatum.
NERONEM, à semetipso occisum.
GALBAM, ex insidijs trucidatum.
OTHONEM, suâmet manu sublatum.
VITELLIVM, horrendâ morte deletũ
DOMITIANVM, clam interfectum.
ÆLIVM

ÆLIVM AVRELIVM, laqueo
strangulatum.
HEL: PERTINACEM, miserabili
modo occisum.
PESCENNIVM, pariter trucidatum.
CLODIVM, à Severo miserè cæsum.
ANTONINVM, quoq; violentâ mor-
te sublatum.
SEPTIMIVM, insidiosè à fratre
occisum.
MACRINVM, miserè vitâ privatum.
HELIOGABALVM, dedecorosè
necatum.
ALEXANDRVM, immeritò in-
teremptum.
MAXIMINVM, gladio interfectum.
GORDIANVM, laqueo extinctum.
BALBINVM, ignominiosè trucidatũ.
PHILIPPVM, Fidei Causâ pariter
occisum.
HERENNIVM, hostili gladio per-
cussum.

 TRE-

TREBONIANVM, VIBIUM, ÆMILIANVM, variâ morte sublatos.

AVRELIVM, in servitute mortuum.

GALLIENVM, à triginta sex Tyrannis crudeliter interemptum.

SALONINVM VALERIANVM, vnà cum Patre miserè interfectum.

CASSIVM, Posthumum tyrannicè confossum.

QUINTILIUM, à seipso peremptum.

AURELIANUM, TACITUM, à militibus occisos.

PERPETUUM PROBUM, indignè strangulatum.

CARUM, sævâ morte absumptum.

NUMERIANUM, crudeliter peremptum.

CARINUM, gladio concisum.

DIOCLETIANUM, à se morte affectum.

MAXIMIANUM, suspendio sublatum.

GALERIUM, crudelissimè laceratum.

MAXENTIUM, in Tyberi submersum.

LICINIUM, miserè pereuntem.

CON-

CONSTANTINUM, veneno extinctum.

CONSTANTEM, itidem occisum.

DECENTIUM, à se strangulatum.

IULIANUM, in deserto confossum.

IOVINIANUM, miserè à fumo suffocatū.

VALENTEM, ab hostibus exustum.

GRATIANUM, à MAXIMO interfectum.

HONORIUM, post devastationem Urbis mortuum.

VALENTINIANUM, gladio transfixum.

MARTIANUM, à tumultuariis occisum.

ANASTASIVM, fulmine ictum.

MAVRITIVM, capite truncatum.

PHOCAM, imani crudelitate laniatū.

DIVVM HERACLIVM, à Mahomete expulsum.

HERACLIVM filium abscissis naribus in exilium missum.

CONSTANTEM, Palatio præcipitatum.

IVSTINIANVM, interfectum.

LEONTIVM, truncatis manibus in carcere excarnificatum.

TI-

TIBERIVM II. ignominiosè occisum.
PHILIPPICVM, fame enectum.
ANASTASIVM II. ex Imperio ad ad monachismum detrusum.
CONSTANTINVM, excæcatum, & in perpetuos carceres missum.
HLOTARCVM, in monasterio mortuum.
ARNOLPHVM, morbo pediculari miserè absumptum.
OTHONEM III. veneno sublatum.
HENRICVM, mærore animi consumptum.
FRIDERICVM, miserè submersum.
PHILIPPVM III. ignominiosè trucidatum.
FRIDERICVM II. ex insidijs Filij sublatum.
ADOLPHVM, in civili bello occisũ.
ALBERTVM, sceleratâ manu peremptum.
HENRICVM VII. in venenata Eucharistiæ

charistiæ

charistiæ Hostia sine exemplo sublatũ.
FRIDERICVM III. Imperio privatũ.
Ac deinde *CAROLVM V.* pietate, victorijs, memoriâ illustrem. post consideratas vivendi regnandiq; ærumnas, traditâ Filio Regni curâ. Omni vanitate exutum & privatâ contentum vitâ.

In hac
Cæsarum, an cæsorum
Serie,
In hac
Imperantium an pereuntiũ
Catalogo
Quàm lubrica sit Honoris via,
Quàm grave Sceptri pondus,
Quàm vanum Coronæ pretium,
tecum cogita.

Quisquamnè Regno gaudet?
O fallax bonum!

Eſtné quidquam propiùs ſolo,
quàm ſolium ?
Eſtné quidpiam propiùs Cælo,
quàm Virtus ?
Miſera vicinitas!
Quò proximiores vanitati ſumus,
eo remotiores reddimur virtuti!
& tamen
Nihil deeſt
ad vſurpandum
Vanitati;
Nihil Superbiæ ad arrogandum,
Ipſi Cælo,
Aſtris, Naturæ, Angelis,
Superis,
Nomina, Tituloſq;
ademimus!
Serenitatem Cælo,
Excellentiam naturæ,
Celſitudinem aſtris,
Illuſtritatem Soli,
Emi-

Eminentiam Angelis
ac demum invictam ſuperis
potentiam nobis tri-
buimus!
Nihilq; iam deeſt, niſi vt obliti originis
conditioniſq, humanæ immortales
nos æternoſvé appellemus!
O Inſana Ambitio!
Quid prodeſt,
ô Mortalis!
Elatum ſolium,
Vana nominis umbra,
Si te prodit origo,
Obfuſcat vitium,
Virtus deſerit,
Fortuna calcat,
Mors æquat,
Terraq; ſepellit?
Videri cupis Dominus Regnorum,
& ſervus es vitiorum?
Aſcen-

Aſcendere Thronos deſideras ; & non
vides ſcabellum te eſſe fortunæ ?
Dare Iura præſumis ; & neſcis an obſer-
ves, quod tibi æternum Numen
præſcripſit ?
Placet tibi tiara, gemmiſq; illuſtre dia-
dema ; & non cernis quàm graves tra-
hat ſecum curas, invidaq; odia ?
Arrides famulantium turbis ; & non
vides fortunæ eos ſuæ, non tibi
famulari ?
Purpura ornari gaudes veſteq; Tyriâ,
& non doles nudum te eſſe virtute,
quam non curas ?
Superbis abundas opibus, amplis ho-
noribus, immenſis nominibus, titulis;
laudibus tumeſcis ; & ignoras quàm
proprium ſit tumoris, premi,
Elati Iacere,
Superbientis calcari !
Crede mihi,
Regem non faciant Sceptra ,
non gravida auro purpura , non

non ſplendens corona gemmis ,
non vulgi turba tumidi.
Virtus regnare facit.
Omniſq; poteſtas virtuti ,
non Regno ſervit.
Illeq; eſt Cæſar
Qui ſibi ſua regna tradit .
Cui virtus coronam.
Paucis dicam .
Mens bona Regnum poſsidet.
Hanc vobis ,
O commortales !
Semper æquam & tranquillam ,
Virtutis ſociam ,
Fortunæ Dominam ,
Mentem
dico,
Veram , optimam , immortalem ,
& quam
Fœliciſſimo omnium vocabulo
complectar

Supre-

Supremæ Mentis delicium
ardens voveo,
is qui
Anagrammaticè

Ambiens nulla Regna poſco,
Laus mihi ac Regnum ſis,
Sola Virtus.

h. j. helwig sculpsit